

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 627/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **FREEPORT COMPANY, s. r. o.**, Mostná 72, Nitra, zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Treščákom ml., Štúrova 17, Košice, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre sp. zn. 26Cob/20/2023 z 25. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením krajského súdu sp. zn. 26Cob/20/2023 z 25. mája 2023. Navrhuje, aby ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a priznal jej náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) a vedenou pod sp. zn. 28Cb/35/2022 sa sťažovateľka domáha určenia neplatnosti právneho úkonu (kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným a treťou osobou – dlžníkom sťažovateľky). Spolu so žalobou doručila sťažovateľka aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhala uloženia povinnosti žalovanému zdržať sa prevodu, scudzenia, prenájmu, založenia alebo zaťaženia nehnuteľností špecifikovaných v návrhu, a to až do právoplatného rozhodnutia sporu o určenie neplatnosti právneho úkonu. Okresný súd uznesením z 24. januára 2023 (druhým v poradí) návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol. Krajský súd napadnutým uznesením z 25. mája 2023 (právoplatným 14. júla 2023) odvolaním sťažovateľky napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil a žalovanému priznal proti sťažovateľke plný nárok na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení napadnutého

uznesenia krajský súd konštatoval, že dospel k totožnému záveru ako súd prvej inštancie, a to že sťažovateľka neosvedčila tvrdenú potrebu neodkladnej úpravy pomerov. Na to, aby mohol súd nariadiť neodkladné opatrenie, je potrebné, aby tu existoval stav (a zároveň aby tento stav bol navrhovateľom osvedčený) odôvodňujúci potrebu neodkladnej úpravy. Pojem „neodkladnej“ je pritom potrebné vykladať tak, že bez rýchleho a efektívneho zásahu súdu do vzťahov účastníkov konania nastane stav, ktorý zmarí alebo podstatne sťaží uplatnenie práv navrhovateľa, prípadne spôsobí škodu. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný nadobudol spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnostiam v marci 2021 a ku dňu podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (11. mája 2022), t. j. za obdobie viac ako rok, nehnuteľnosti nescudzil (súd nemal vedomosť ani o žiadnom inom dispozičnom úkone zo strany žalovaného vo vzťahu k nehnuteľnostiam; sťažovateľka v tomto smere nič netvrdila), nenasvedčovalo jeho konanie tomu, že by mal záujem s nehnuteľnosťami nakladať a ďalej ich prevádzkať. Tento záver podporila aj skutočnosť, že aj po tom, ako bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia skorším rozhodnutím súdu prvej inštancie (z 2. júna 2022) a bolo proti nemu podané odvolanie (a v rámci odvolacieho konania sa žalovaný mal možnosť oboznámiť s obsahom návrhu sťažovateľky), žalovaný neuskutočnil vo vzťahu k nehnuteľnostiam až do rozhodovania odvolacieho súdu (25. mája 2023), t. j. za obdobie ďalšieho roka, žiaden dispozičný úkon. Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu aj zdôvodnil túto pasivitu tým, že nehnuteľnosti odkúpil za trhovú cenu v rámci podnikateľského zámeru spolu s ďalšími nehnuteľnosťami v lokalite, čo bolo v rozpore s tvrdením sťažovateľky o špekulatívnom (ničím nepodloženom) prevode nehnuteľností.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa názoru sťažovateľky *„aj napriek skutočnosti, že sťažovateľ poukazoval na skutočnosti, ktoré preukazujú dôvodnú obavu z ďalšieho scudzenia nehnuteľností, ktoré pôvodne patrili dlžníkovi sťažovateľa a na možnosť realizácie ďalších ukracujúcich úkonov bez ďalšieho je naďalej presvedčený o tom, že už len z osvedčenia dôvodnosti nároku požadovaného v konaní v merite veci a samotnej povahy konania o neúčinnosť právneho úkonu bolo nevyhnutné dospieť k záveru, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je dôvodný.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením krajského súdu potvrdzujúcim zamietnutie návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia súdom prvej inštancie. Napadnutému uzneseniu sťažovateľka vyčíta, že je nezákonné.

5. Ústavný súd už niekoľkokrát deklaroval, že pristupuje k preskúmvaniu neodkladných opatrení veľmi zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie dochádza len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor

s princípmi spravodlivého procesu (pozri aj IV. ÚS 82/09). Navyše návrh na nariadenie neodkladného opatrenia možno podať aj opakovane, pokiaľ dôjde k zmene pomerov.

6. Aj Európsky súd pre ľudské práva pripúšťa, že vo výnimočných prípadoch, napríklad keď účinnosť neodkladného opatrenia závisí od rýchleho rozhodovacieho procesu, nemusí byť možné okamžite splniť všetky požiadavky čl. 6 dohovoru. Za nevyhnutnú a neodňateľnú záruku považuje Európsky súd pre ľudské práva nezávislosť a nestrannosť súdu. Pripúšťa však, že iné procesné záruky sa môžu uplatniť iba v rozsahu, ktorý je zlučiteľný s povahou a účelom neodkladného opatrenia, a preto je potrebné preukázať, že vzhľadom na účel konania o neodkladnom opatrení v danom prípade nie je možné uplatniť jednu alebo viac konkrétnych procesných záruk bez toho, aby došlo k neprimeranému narušeniu cieľa, ktorý sa sleduje neodkladným opatrením (Micallef proti Malte, rozsudok z 15. 10. 2009, § 86).

7. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite odôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každý argument, poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, Georgiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

8. Ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľky z hľadiska právomocí daných mu ústavou, t. j. z pozície súdneho orgánu ochrany ústavnosti, pričom pochybenie majúce intenzitu porušenia označeného práva na spravodlivé súdne konanie v posudzovanej veci neidentifikoval.

9. Po oboznámení sa s relevantnou časťou odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu ústavný súd nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o jeho ústavnej konformite. Z dôvodov obsiahnutých v napadnutom uznesení vyplýva, že krajský súd sa, vychádzajúc z rovnakého skutkového stavu ako okresný súd, stotožnil s právnym záverom okresného súdu, že zákonné podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia nie sú splnené z dôvodu, že sťažovateľka (žalobkyňa) neosvedčila zámer žalovaného s nehnuteľnosťami nakladať, keď ani po viac ako roku od nadobudnutia spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnostiam nie sú zrejmé žiadne úkony žalovaného smerujúce k dispozícii s nehnuteľnosťami, teda spôsobilé ohroziť exekúciu. Krajský súd sa nestotožnil so záverom, ku ktorému dospel Krajský súd v Žiline v rozhodnutí sp. zn. 14Cob/20/2022 z 11. marca 2020 (na ktoré poukazovala sťažovateľka), podľa ktorého už samotné podanie odporovacej žaloby je dôvodom na bezodkladnú úpravu pomerov pre účely posudzovania splnenia podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia. Ak by bol prijatý záver Krajského súdu v Žiline ako precedens, znamenalo by to, že každé konanie o neúčinnosť právneho úkonu odôvodňuje potrebu neodkladnej úpravy pomerov formou nariadenia neodkladného opatrenia proti žalovanému v rozsahu zákazu previesť vec na ďalšiu osobu, a to bez zohľadnenia akýchkoľvek individuálnych okolností toho-ktorého prípadu. Takýto prístup

vyhodnotil krajský súd v rámci odôvodnenia napadnutého uznesenia ako nesprávny, a to najmä s prihliadnutím na okolnosti posudzovanej veci, keď sťažovateľka nielenže neosvedčila, ale ani netvrdila žiadne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit' snahu žalovaného o zbavenie sa nehnuteľností, ktoré boli predmetom odporovaného právneho úkonu – kúpnej zmluvy. Nad rámec uvedeného sa krajský súd zaoberal aj námietkami sťažovateľky uplatnenými v odvolaní (identickými s námietkami uvedenými v ústavnej sťažnosti), ktoré nepovažoval pre rozhodovanie o neodkladnom opatrení za rozhodujúce (bod 39 odôvodnenia napadnutého uznesenia). Krajský súd zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil dôvody, ktorého ho viedli k totožnému záveru ako aj súd prvej inštancie.

10. Krajským súdom prijaté závery v napadnutom uznesení vychádzajú podľa názoru ústavného súdu z logickej úvahy súladnej so zmyslom a s účelom neodkladného opatrenia, opierajúcej sa o primerané odôvodnenie. To v plnej miere zodpovedá skutočnosti, že ide o odôvodnenie rozhodnutia predbežnej povahy o neodkladnom opatrení. Ústavný súd ho považuje za vnútorne konzistentné, zrozumiteľné a reagujúce na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na vydanie neodkladného opatrenia.

11. Po preskúmaní napadnutého uznesenia v nadväznosti na sťažovateľkou v ústavnej sťažnosti vznesené námietky ústavný súd uzatvára, že odôvodnenie napadnutého uznesenia nevykazuje znaky sudcovskej svojvôle či arbitrárnosti. Ústavný súd tiež pripomína, že nie je oprávnený nahrádzať úvahu všeobecných súdov vychádzajúcu z ich skutkových zistení vo veci svojou vlastnou, a to zvlášť s prihliadnutím na dočasnú povahu úpravy vzťahov neodkladným opatrením a nezistenie neakceptovateľného procesného excesu vo veci. Nad rámec uvedeného ústavný súd dodáva, že ochrana poskytovaná neodkladným opatrením nie je podmienená vykonaním rozsiahleho a úplného preukázania skutočností majúcich vplyv na výsledok meritórneho konania a zároveň požiadavky kladené na jeho odôvodnenie nie sú natoľko prísne ako v konaní vo veci samej, ak má dočasnú povahu, a preto je aj ústavný súd pri posudzovaní ústavnej akceptovateľnosti neodkladných opatrení benevolentnejší ako pri konaniach vo veci samej a zasiahne len v úplne ojedinelých neudržateľných prípadoch, čo nie je prípad sťažovateľky.

12. Ústavný súd pripomína, že v prípade, že dôjde k zmene skutkových okolností významných pre nariadenie neodkladného opatrenia, sťažovateľka môže podať nový návrh na nariadenie neodkladného opatrenia.

13. Na tomto základe ústavný súd sumarizuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval, pretože pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla zakladať dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľkou označených práv napadnutým uznesením krajského súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

14. Sťažovateľka tiež namieta, že napadnutým uznesením krajského súdu, teda rozhodnutím o nenariadení neodkladného opatrenia, došlo k porušeniu jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, a to v dôsledku faktickej nemožnosti úspešnej ochrany sťažovateľkinej pohľadávky. Ústavný súd v tejto súvislosti podotýka, že podstatným pre prípadné vyslovenie

porušenia tohto jej označeného práva hmotnej povahy napadnutým uznesením krajského súdu je záver, že k nenariadeniu neodkladného opatrenia došlo excesom, napríklad tým, že bolo vydané bez zákonného podkladu, porušením jej práva na spravodlivý proces a podobne. Ústavný súd konštatuje, že k takémuto zisteniu, a to ani na základe argumentácie sťažovateľky, nedospel. Vychádzajúc z povahy napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu (dočasný charakter, nemeritórne), ako aj zo záveru o neopodstatnenom namietaní porušenia procesných práv sťažovateľky, konštatuje, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky aj v tejto jej časti bolo potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu